

בוחרים במשפחה

שאלות ותשובות בנושא
בעלי משיכה לבני אותו מין

בהוצאת חותם - פורום תורני מקצועי (ע"ר)

יהדות על סדר היום

ת"ד 11 ניצן, מיקוד 7928700 | טל': 073-3904102

דוא"ל: office@chotam.org.il | אתר: www.chotam.org.il

כתיבה: מיכאל פואה

יעוץ: הרב עזריאל אריאל, הרב איתי אליצור

יעוץ מקצועי: בקדושה - מרכז העצמה לחיי משפחה טל: 073-7416200

עריכה לשונית: שרה חנה המר

עיצוב החוברת והעטיפה: TWB.CO.IL

בוחרים במשפחה

שאלות ותשובות בנושא בעלי משיכה לבני אותו מין

ב"ה זוכים אנו לחיות בדור של גאולה. עם ישראל מתכנס מכל קצווי תבל לארץ ישראל וזו נותנת פירותיה בעין יפה, הן כפשוטו, בגידולים חקלאיים, והן בחדשנות טכנולוגית שהופכת אותנו למעצמה. השפה העברית חזרה להיות בפי המוני בית ישראל, ועולם התורה חזר להיות מרוכז כאן בארץ הן מבחינת כמות הלומדים והן מבחינת איכותם. הדברים שהובטחו לנו בתורה מתקיימים ואנו הופכים להיות חלק מסיפור זה. אך עם כל הטוב שאנו חווים, מזהירה אותנו התורה שדווקא ריבוי הטוב הזה עלול להוות סכנה:

"פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת... ורם לכבך ושכחת את ה'
א-להיך" (דברים ח יב, יד).

ובהקשר לנושא מאמר זה מדגישה התורה ומזהירה מיד לאחר פרשת איסור העריות שבה מופיע איסור משכב זכר:

"ושמרתם את כל חוקותי ואת כל משפטיי, ועשיתם אותם; ולא תקיא אתכם הארץ אשר אני מביא אתכם שמה לשבת בה. ולא תלכו בחוקות הגוי, אשר אני משלח מפניכם. כי את-כל-אלה עשו, ואקוץ בם. ואומר לכם, אתם תירשו את אדמתם, ואני אתננה לכם לרשת אותה, ארץ זבת חלב ודבש. אני ה' א-לוהיכם, אשר הבדלתי אתכם מן העמים" (ויקרא כ כב-כד).

מבקשים אנו להבדיל בין מצוקת הפרט, הראוי לאהבה ולעזרה, לבין המאבק הציבורי על האופי והערכים של החברה והמדינה. סבורים אנו כי הברור בנושא זה נוגע לשאלות היסוד של קיומה וזהותה של החברה במדינת ישראל. אין זה מאבק על זכותו של פלוני לחיות את חייו, בביתו חי כל אדם על פי בחירתו. מאבקנו הוא נגד מהלך הכפייה של תרבות, הזרה לנו ולרוחנו כיהודים, כאן במדינתנו.

אנו מאמינים ומקווים שחוברת זו תיתן לקוראים מידע על התהליכים העוברים עלינו כחברה וכלים להתמודד איתם מתוך ראייה אמונית. אנו סבורים כי ברור זה בונה נדבך נוסף בהבנת ערכה הייחודי של המשפחה כאבן היסוד של החברה. ומתפללים ומקווים שנהיה פה לרבים.

מה זה בכלל להט"ב?

להט"ב הם ראשי תיבות של ארבע מילים: לסבית, הומוסקסואל, טרנסג'נדר, ביסקסואל. והיות שמדובר בתערובת של תופעות שונות נתייחס לכל אחת בנפרד. נתחיל בהגדרות המקובלות ולאחר מכן נדייק בהן.

- א. לסבית היא אישה שיש לה משיכה גופנית לנשים.
- ב. הומוסקסואל הוא גבר שיש לו משיכה גופנית לגברים.
- ג. טרנסג'נדר - איש או אישה שחיים בתחושה נפשית שהם בעלי זהות מינית שונה ממה שהם בפועל.
- ד. ביסקסואל - איש או אישה בעלי משיכה מינית גם לבני מינם מעבר למשיכה לבני המין השני.

התנועה הלהט"בית עושה צעד נוסף, ומביאה את אותם אנשים להפוך תופעה זאת לדגל מרכזי בזהותם ובתחושת השייכות החברתית שלהם.

יש להכיר בכך שתופעות אלה אכן מהוות מרכיב באישיותם של אותם אנשים או נשים, אולם התנועה הלהט"בית עושה צעד נוסף, ומביאה את אותם אנשים להפוך תופעה זאת לדגל מרכזי בזהותם ובתחושת השייכות החברתית שלהם. יש בעולם אנשים בעלי העדפות קולינריות שונות. אף שהעדפה ייחודית מעין זו היא מרכיב כלשהו באישיותם, אין הם מרימים את זה כ'דגל של זהות' הקובע את השתייכותם החברתית ומחייב מתוכו

מערכת שלמה של עמדות והתנהגויות. הדגשת ההגדרה של בעלי משיכה מינית מסוימת כבעלי זהות מינית מסוימת לא נוצרה בחלל ריק והיא חלק מתפיסת עולם ערכית שנדון בה בהמשך.

האיחוד של ארבע תופעות שונות אלו יחד לשם משותף נעשה לצורך צבירת כוח חברתי ופוליטי. מי שהתנהגותם הייתה מוקצית מחמת מיאוס רק לפני עשרות שנים,

חברו יחד והביאו לשינוי עצום ביחס החברה להתנהגות זו ולשינוי פני החברה. מאבק זה נעשה בכוחניות רבה תוך כפיית עולם שלם של ערכים, שפה ונורמות התנהגות על כלל החברה. בחוברת זו אנו רואים תחילתה של התמודדות עם מערכת כפייה זו, מתוך בחירה בשפת מושגים הנאמנה לעולם התורה ולערכי המשפחה.

2

מה יחס התורה לבעלי משיכה לבני אותו מין?

ההתנהגויות המאפיינות כל אחת מארבע תופעות אלו אסורות על פי ההלכה, ונפרט את הדברים.

א. הומוסקסואל - אם הוא גם מקיים יחסים בעלי אופי מיני עם גבר אחר, עובר באיסור מן התורה:

"וְאֵת זָכָר לֹא תִשָּׁבּ מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תֹעֵבָה הוּא" (ויקרא יח כב).

להלכה נפסק שהאיסור חל גם על השוכב וגם על הנשכב.

ב. לסבית - אם היא מקיימת יחסים גופניים בעלי אופי מיני עם אישה אחרת - הדבר אסור על פי ההלכה. וכך כותב הרמב"ם:

"נשים המסוללות זו בזו אסור וממעשה מצרים הוא שהוזהרנו עליו שנאמר כמעשה ארץ מצרים לא תעשו!"

זו ההלכה לדעת רוב הפוסקים. יש אומנם פוסקים הסבורים שאין בכך איסור מהתורה, אך גם לדעתם המעשה אסור לפחות מדברי חכמים.

1 רמב"ם, הלכות איסורי ביאה פרק כא הלכה ח.

ג. טרנסג'נדר. אין איסור הלכתי על תחושות, אולם אם התחושה מתורגמת למעשה הגורם לשינוי ההופעה והידמות לבן המין השני, אסור הדבר במפורש בתורה, כאמור:

"לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה" (דברים כב ה).

גבר שעושה ניתוח לשינוי גופו ופוגע באיברי ההולדה עובר על איסור תורה של סירוס. ניתוח הפוגע ביכולת ההולדה של אישה, אסור בחלק מהמקרים מדברי חכמים, לדעת פוסקים רבים. מי שעבר ניתוח לשינוי מינו ומקיים יחסים גופניים עם בני המין בו נולד, דינו כמו בשני הסעיפים הקודמים.

ד. ביסקסואל - אם הוא או היא מתרגמים משיכה זו לביטוי מעשי, הם יעברו על האיסורים בהתאם לאמור לעיל בסעיפים א-ב.

3

מה אשם/ה מי שנולד/ה עם משיכה לבני מינו?

אנו מאמינים
שה' נתן לנו את
הכוח והיכולת
לעמוד בהצלחה
בהתמודדות זו

אין שום אשמה בעצם המשיכה. התכונה הנפשית בין מולדת ובין תוצאה של פגיעה מינית, הבניה חברתית או כל השפעה אחרת, אינה פוטרת את האדם מחובת ההתמודדות. אנו מאמינים בבחירה חופשית, ונמצאים כאן בעולם כדי להתמודד. אנו מאמינים שה' נתן לנו את הכוח והיכולת לעמוד בהצלחה בהתמודדות זו. אין זה אומר שאם נבחר בדרך התורה תיעלם הנטייה

הנפשית. כפי שעלינו להתמודד עם הנטייה לחמדנות או לגאווה שטבועות ברבים מאיתנו כל חייהם, כך גם ביחס למי שמוטבעת בו משיכה לבני מינו, או רצון להיות בן המין השני. אנו נושאים על כפיים מחזקים ומעודדים את מי שבחרים להתמודד. יש בנו אהבה וחמלה לכל אחד ואחת מהם גם אם ההתמודדות מגיעה מידי פעם לידי

כישלון ואנו כואבים עימם את כאבם. עם זאת איננו יכולים ואיננו רוצים להיות שותפים לתפיסת עולם ההופכת משיכה זו לדגל מרכזי של זהות ולדרך חיים מקובלת.

4

האומנם אדם מסוגל לשלוט במעשיו?

התשובה לשאלה זו אינה מדעית אלא ערכית. המחשבה כאילו המשיכה לאותו מין היא בלתי נשלטת ואי אפשר להתגבר עליה הפוכה לתפיסת עולמנו היהודית. החידוש

המחשבה כאילו
המשיכה לאותו מין
היא בלתי נשלטת
ואי אפשר להתגבר
עליה הפוכה
לתפיסת עולמנו
היהודית

”

הגדול שהביאה התורה לעולם הוא האמונה בבחירה החופשית. האדם אינו בוחר למי יולד והיכן ומה יהיה המטען הגנטי, החברתי והתרבותי שיישא, אבל הוא בוחר כיצד יתמודד עם כל המטען הזה. בלי אמונה ביכולת בחירה, אין משמעות לכל ציווי התורה ולכל דרישה מוסרית באשר היא. למעשה כל חברה אנושית בעלת סדר ומשטר בנויה על היסוד שיש מעשים שאסור לעשות, אף שיש לאנשים

מסוימים משיכה חזקה לעשות אותם ואף אם ההימנעות ממיוש משיכה זו כרוכה בסבל רב. כשאדם עושה מעשה אסור הוא נדרש לקחת אחריות על מעשה זה ואין בכוחם של הסברים פסיכולוגיים להתיר את האסור.

האם ניתן לשנות את המשיכה המינית?

גם זו שאלה שאינה רק מדעית אלא גם, ובעיקר, ערכית. בתשובה הקודמת התייחסנו לשליטה במעשים, אך לפי התורה לא מעט אנשים יכולים, אחרי לימוד ואימון, לשלוט גם במחשבות ובנטיות שלהם. עצם האיסור "לא תחמוד" או מצוות "ואהבת לרעך" מעידים שאדם יכול וצריך לשלוט, לא רק במעשיו אלא גם ברגשותיו ובנטיות הלב שלו.

הדרך לשליטה מוסברת ברמב"ם ובמקורות נוספים, ומוכרת גם בספרות

אנו מאמינים שכך אפשר
יהיה להטב לאנשים
הנמשכים לבני מינם
רווחה רגשית רבה יותר
מאשר הרווחה הרגשית
שהם יכולים לקבל
באמצעות לגיטימציה
חברתית לממש את
משיכתם.

הפסיכולוגית, ונדגים אותה בשפתנו. כאשר אדם רעב מאוד ומציגים לפניו מאכל טעים מתעוררת בו תשוקה עזה לאכול מאכל זה. תשוקה זו מתורגמת לתחושות ממשיות בקיבה, יובש בפה וכד'. אולם ברגע שיובהר לאדם זה שבתוך המאכל יש רעל שמביא למותו המידי של האוכל, או שהוא מכיל בשר חזיר - תיעלם ממנו מיד התשוקה למאכל זה. הדבר יוא לדי ביטוי גם בהרגשות הגופניות, במקום תאוה למאכל הוא ירגיש

דחייה וגועל. הכלל הוא שהידיעה השכלית משפיעה על ההרגשה הלבבית.

לפי עיקרון זה, הידיעה שקשר גופני בין בני אותו מין הוא מעשה שלא ייעשה והוא מחוץ לתחום (כשהיא מגובה באמונה גדולה בתורה ובמוסכמות חברתיות מוצקות) מקילה על התמודדות של מי שנוולד עם נטייה כזו. ולהיפך, הבחירה להפוך את התשוקה למרכיב מרכזי בזהותו של האדם, מרכיב שבו כדאי להתגאות, מעודד ומעורר את התשוקה הזאת עוד יותר גם אצל מי שיכול היה לשלוט בה.

מבחינה טיפולית, ברור שבמקרים רבים ניתן להשפיע על נטיותיו של אדם, ויש פסיכולוגים שעוסקים בכך ומצליחים להגיע לתוצאות טובות. אולם לצערנו בגלל המאבק הגאה מאוימים העוסקים בכך בטענה ש"טיפול המרה" הם דבר פסול. כך נוצר מצב אבסורדי, מצד אחד מבצעים ניתוחים לסירוס ("שינוי מין") שהם בעצם טיפולי

המרה הפוגעים בגופו של האדם, ולפי מה שמתברר גם במחקרים ישנם לא מעט מקרים שניתוחים אלה אינם מועילים מבחינה נפשית ואף מחמירים את מצבו של אותו אדם, ומצד שני מונעים טיפולים המבקשים להתאים בין המצב הנפשי של המטופל לבין גופו. טיפולים אלו, כמו כל טיפול פסיכולוגי, אינם מגיעים להצלחות של מאה אחוז, אבל רוב גדול של המטופלים מצליחים להימשך לבני המין השני, להקים משפחה ולחיות באושר ובשמחה. לצערנו עד שלא ייפסק הטרור התקשורתי נגד כל מי שאינו הולך בדרך הגאווה, יהיה כמעט בלתי אפשרי לחשוף פסיכולוגים אלו ואת הנתונים האובייקטיביים בנושא זה. וכאן המקום לקרוא קריאה גדולה לחוקרים ואנשי מקצוע, להשקיע משאבים רבים במטרה להגיע לפריצת דרך מדעית בתחום כדי למצוא דרכי טיפול אפקטיביות. אנו מאמינים שכך אפשר יהיה להסב לאנשים הנמשכים לבני מינם רווחה רגשית רבה יותר מאשר הרווחה הרגשית שהם יכולים לקבל באמצעות לגיטימציה חברתית לממש את משיכתם.

6

למה בכלל להתגבר? מה הבעיה ללכת עם הנטיות שלי?

כי התורה אסרה, ואנחנו יהודים.

אבל העולם התקדם מאז, האיסור הזה שייך לעבר?

משכב זכר איננו חידוש של תקופתנו. בעת שעם ישראל היה במצרים, האליטות נהגו לקיים יחסים כאלו ואף התפארו בכך על ידי הנצחה בציורי קיר שנשתמרו. כשהתורה מזהירה "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו" (ויקרא יח ב), עם ישראל יודע בדיוק במה מדובר. גם ביוון העתיקה

וברומא הייתה תופעה זו מקובלת בחוגי האליטות. שם היא הייתה גם סוג של ניצול שכן היה מקובל שאדם מבוגר לוקח לו נער צעיר כמאהב. במאבק התרבויות בין היהדות לבין מצרים רומא ויוון, תובעת התורה מאיתנו התנהגות מוסרית נעלה מהמקובל בקרב העמים ה"תרבותיים".

מה שמייחד את בני האדם הוא שמפגש זה בין זכר לנקבה אינו מקרי וארעי כמו אצל בעלי חיים, אלא קשר בין איש ואישה הבונים יחד משפחה, עם אחריות ומשמעות

//

אותם אנשים שחטאו במשכב זכר במצרים לא ראו בכך נושא זהותי. הם הקימו

משפחות והולידו ילדים. במקביל לכך מצאו את סיפוקם מדי פעם בדרך זו. בימינו המאבק "הגאה" הוא חלק ממאבק על הגדרתו של מוסד המשפחה. מי שבוחר להפוך את נטיותיו ויצריו לדגל מרכזי בזהותו, בוחר למעשה לא לחיות חיי נישואין עם בן המין השני. בכך הוא מוותר על הקמת משפחה, שהיא המוסד החשוב ביותר בקיום החברה האנושית.

אם כן הדברים נכונים רק לגבי מי ששומר תורה ומצוות?

איננו סבורים שמדובר באיסור שהאדם אינו יכול להבין אותו ואף להזדהות עימו. ההיפך הוא הנכון, התבוננות בעולם הטבעי מלמדת שהליך הריבוי הוא דווקא מזכר ונקבה שמשלימים זה את זה הן מבחינה ביולוגית והן מבחינת תכונותיהם. מה שמייחד את בני האדם הוא שמפגש זה בין זכר לנקבה אינו מקרי וארעי כמו אצל בעלי חיים, אלא קשר בין איש ואישה הבונים יחד משפחה, עם אחריות ומשמעות. המשפחה היא מוסד אנושי ויהודי מקודש המחבר את המטען הערכי והרגשי של כל הדורות שעברו. כל משפחה מהווה חוליה בשרשרת הדורות ומאפשרת את ההתפתחות המיוחדת של המין האנושי. עצם המשיכה לבני אותו מין אינה מונעת לחלוטין את האפשרות להקים משפחה, כפי שמשיכה של אדם נשוי לנשים אחרות מחייבת התמודדות אבל אינה מונעת את הנישואין. לעומת זאת הבחירה להרים דגל של זהות להטבי"ת היא למעשה בחירה בויתור על הקמת משפחה במובן המקובל של המילה.

אבל להטבי"ם רבים מקימים משפחות?

בין אלו שבחרו להזדהות פומבית כלהטבי"ם יש מי שמקימים משק בית משותף עם ילדים באמצעות קניית זרע או שכירת רחם. למהלך זה מחירים מוסריים וחברתיים כבדים, המערערים את יסודות החברה. התביעה של נשים יחידניות, גברים יחידניים, שני גברים או שתי נשים החיים/חיות במשק בית משותף לגדל ילדים בשם "הזכות להורות" מעבירה אותנו כחברה לעולם לא מוסרי של מסחר בילדים ובנשים. אנו מאפשרים לגברים ובמקומות מסוימים אף מעודדים אותם, למכור מזרעם ופוטרים אותם מאחריותם

ההורית. כך אנו עושים ביחס לביציות של נשים וביחס לרחם שבו יתפתח העובר שמיועד לגדול עם שני גברים שאיש מהם אינו 'אמו' של הילד. אנו מנתקים ילד מאביו ו/או מאמו הביולוגית/הגנטית והופכים אותו ליתום מרגע ההולדה, תוך התעלמות מוחלטת מהזכות הבסיסית של ילד להכיר את הוריו ולגדול במחיצתם. ישנם מחקרים העוסקים במצוקה זו, לצד מחקרים העוסקים במצוקת הזהות של ילדים מאומצים שאינם יודעים מי הם הוריהם הביולוגיים. אין שום הצדקה מוסרית ליצור מראש סיבוכים אלו. ממחקרים שונים עולה המובן מאליו, כי ילדים הגדלים עם חוסר באב ואם מובחנים סובלים באופן מובהק מסיבוכים חברתיים, נפשיים ומיניים ביחס למבוגרים שגדלו במשפחות נורמליות.²

וכך כותבת ילדה שנולדה מזרע שנקנה תמורת כסף ובשם המכובס נקרא תרומת זרע:

ילדה מתרומת זרע: יש הבדל בין מצוקה שאפשר למנוע לבין מצוקה שאי אפשר למנוע. אי אפשר מראש לדעת על מחלות וגירושין, אבל כן אפשר למנוע הולדת ילד יתום מאב שיחיה עם חור שחור לנצח.

באיזו זכות את מבטלת את המצוקות של אנשים אחרים?

דווקא ההתייחסות לסבל שלנו, הילדים שנולדו מתרומת זרע, היא ההתייחסות המודרנית. כמעט תמיד מתייחסים רק לרצון של האמא להוליד ילדים, כאילו מדובר במשהו קדוש. אז לא, לא לכל אחת מגיע להיות אמא, ולא כל אחת צריכה להיות אמא, ולא, ממש לא בכל מחיר. לפני שמביאים ילד לעולם, צריך לחשוב על טובת הילד, ולא על הצורך האגואיסטי להוליד ילדים. לא מדובר פה על רצון בקשר נורמטיבי עם אבא רגיל, אלא פשוט ברצון לדעת. יש לכן מושג, כמה זה קשה וכואב לא לדעת מאיפה באת? מה ההיסטוריה המשפחתית?

חישבו רגע, כמה פעמים אתן מדברות על ההורים שלכן, או מה סבא וסבתא שלכם עשו פעם, מהלך החיים שלהם. כמה זה מהווה חלק מכן. למה אנשים עושים מסעות שורשים? למה אנשים מתגאים

<http://www.familystructurestudies.com/summary> 2

במי שהיו הסבים שלהם? אז לא הכל גנטי, אבל זה חלק מכריע מהחיים של כל אדם ואדם.

ואגב, גם במגילת זכויות האדם של האו"ם הזכות לדעת מהו המוצא שלך הינה זכות בסיסית.³

אין להתעלם מכך שישנם גם מחקרים הפוכים, אולם באווירת ההשתקה הקיימת כיום ניתן משקל מופרז למחקרים הנוטים לצד אחד של המתרס, ואמצעי התקשורת בוחרים לבנות ולהציג דווקא כתבות המציגות את הילדים הללו כמאושרים. יש לציין עוד, שעדיין לא נערכו מחקרים על יכולתם של ילדים בגדלו במשפחות כאלה להקים משפחות שיש בהן קשר זוגי יציב עם בן המין השני כאשר לא חוו מקרוב דגם של קשר כזה.

מדינת ישראל, היא
המדינה והחברה
היחידה בעולם
המפותח שבה
שיעורי הילודה
צומחים ומבטאים
אופטימיות ואחריות
של האוכלוסייה.

”

אם כן, הבחירה בין התמודדות עם המשיכה המינית מתוך ניסיון להתגבר עליה, כדי להקים משפחה נורמטיבית, לעומת הפיכת משיכה זו לעניין זהותי תוך ויתור על בניית משפחה עומדת גם לפני מי שאינו יהודי או שומר תורה ומצוות.

למרות התעמולה האגרסיבית של ארגוני הלהט"ב, רובו של הציבור במדינת ישראל חי את ערכי המסורת היהודית, והמשפחה חשובה לו מאוד.

אנו רואים תופעה מדהימה. בשעה שהעולם המערבי מאבד עצמו לדעת בשיעורי צמיחת האוכלוסייה שלו, מדינת ישראל, ובמיוחד האוכלוסייה היהודית שבה, היא המדינה והחברה היחידה בעולם המפותח שבה שיעורי הילודה צומחים ומבטאים אופטימיות ואחריות של האוכלוסייה. חשוב שנמשיך לשמור על עולם הערכים שלנו, ולא ניתן יד להריסת מוסד המשפחה וחיי הנישואין היהודיים שהצליחו במשך אלפי שנה לשמר את הקיום היהודי הפלאי שאנו חלק ממנו.

3 בתגובה השלישית למאמר בשם האב הביולוגי. המאמר כולו עוסק במצוקת הזהות של ילדים שנולדו מתרומת זרע אנונימית.

אז מה אתם בעצם רוצים? לשם מה הוצאתם את החוברת הזו?

אנו רוצים לחזק את הציבור שבוחר בחיי המשפחה המסורתיים כערך מנחה וחשוב בחייו. אנו רוצים שיאפשרו לציבור זה להביע את דעתו ללא חשש וללא רדיפה ואיומים כפי שאנו חווים היום.

אנו רוצים לחזק את אלו שמתמודדים עם ניסיונות קשים של משיכה לבני מינם. אנו אומרים להם: אל תקשיבו לאלו שמייאשים אתכם וטוענים שאין לכם סיכוי לשנות. אל תעשו מה שאסור לעשות. נסו להקל על ההתמודדות שלכם בהכוונה והדרכה נכונה. איננו מבטיחים דבר אבל יודעים אנו בוודאות גמורה שיש רבים שהצליחו להתגבר ולהקים משפחה שהם שמחים ומאושרים בה.

למה בכלל לדבר על נושא זה? אולי עדיף לשתוק ולתת לתופעה לחלוף?

אנו נמצאים תחת מתקפה חריפה הגובלת בשטיפת מוח. יצרו עבורנו שפה חדשה ומושגים חדשים שבלי משים משנים את התודעה ואת העולם הערכי שלנו. המודעות היא השלב הראשון והחשוב ביכולת ההתמודדות, ולכן חשוב לרענן ולהבהיר את מושגי היסוד ולדבר בשפה שלנו. לדוגמה: הקפדנו לא להזכיר את המילה "מגדר" היות שמשמעותה היא שהזוהות המינית אינה מציאות אובייקטיבית אלא תלויה בבחירה; ואין אנו מסכימים להגדרה זו. הבדלנו בין המשיכה המינית, שהיא עובדה פסיכולוגית, לבין הלהטביו"ת שהיא בחירה בהרמת דגל של זהות. 'משפחה' בלשוננו היא איש ואישה שהתקדשו בקשר נישואין מחייב וזכו לממש את הזוגיות שלהם בהבאת חיים לעולם, ולא כל משק בית משותף. אם נהיה מודעים, אם נקפיד לדבר במושגים נכונים, בשפה ראויה, ניווכח שהרוב בוחר בחיזוק ערכי המשפחה ולא בפירוקה.

